

Mussol de l'ull

(ALDC, I, 17. El mussol)

El mot originari *urçol* (o *urjol*) per a designar aquesta inflamació de l'ull prové del llatí *HORDEOLU*, derivat diminutiu de *HORDEU* 'ordi' per la comparació que es va fer d'aquest tumoret ocular amb un granet d'ordi (la mateixa imatge s'ha donat en el rus *iatxmeny* 'ordi' i 'urçol'). *Urçol* coneix les variants *urjol*, parenta de l'occità *orjòl*, i *uixol*, aquesta per atracció paronímica de *uixol* 'parany, trampa' (< llat. *USTIOLU*, literalment 'porteta'); aquestes formes més acostades a l'originària

ocupen àrees marginals i isolades (Rosselló, Balears). Però el nom més estès és *mussol*, resultat d'una altra atracció paronímica (homonimització formal) de *mussol* 'ocell nocturn (*Athene noctua*)' sobre *u(r)çol* (*u(r)çol* > *mussol*). A l'extrem meridional del domini, *mussol* s'ha canviat en *tramussol* a través d'una remetaforització amb *tramús* 'llobí'. Finalment, ja en contacte amb l'aragonès, el cast. *orzuelo* (< *HORDEOLU*) ha sofert una atracció formal de *anzuelo*.

